

עין משפט
גו מוצה

ב:

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

מסורת הש"ס

זמן א מ"ו פ"ג מכלות
תענית הלכה כי טעמי
ל"ח מ"י חקטק סוף ד'
ב ונ"י פ"ג מכלות
הלא תענית נכח הלכה ו'
ט"ו י"ד סמן קטו סוף
ה תענית:
ג ונ"י פ"ג מכלות ק"ס
הלא ד טעמי א"ח סמן
ס סוף פ"ג:
ד ונ"י פ"ג מכלות סוף
הלא ט טעמי י"ד סמן
דמו סוף פ"ג ונ"י טעמי
ל"ח סמן קטו סוף פ"ג:

גליון הש"ס

נ"ב קס"ב סכאל ארס
אין מאביהם יבחימה
מנ"ח סמן קטו סוף פ"ג:

מוסף רש"י

נעניתי לך דברי למלך
יחד מן הלכה וכו' (כ"ח כ"ח)
דברי יום מ"י (מכונות)
ס' מנכין לו מכונות.
פוסקין ושבח ד' קטנתי
מכל החסדים. הוקטנו
יתמטטו וזו"ו כסיל
התקיים אר שנים וזו
הלא הלכתו ד'
אמת בלא תורה. נספתי
עניתי נפי תמיד (מכונות)
כח. ולא קראתי לחבריו
בהכניתי. א"ח כ"ט ס'
לחיו נגנף (ס"ו)
בהכונתו. לפילו אוחי ט"ו
מקטק ונ"ח מן משפחתו
ס' כ"ט כ"ט (ס"ו)
כח תעניתו ומכונתו (ס"ו).

רבינו תנאל

שבע באחד ואמר כמה
מכונתי כלי זה. שמא כל
כ"ד עירך מפורעים כמותך.
כ"ד שירד שחטא התחיל
לכס מוחלי. נ"פ דורש
לעולם יהא אדם רך כקנה
אל יהא קשה כאר.
מילתא דשיבטא. פ"י
משקב של רומא.

רבינו גרשום

בראות נופלות. מתענין.
דקמו אגודא דגורא. ה"ק
(רעועות) [בריאית] ולא
אריית ליפול. לאספק
דקאי אגודא דגורא דאע"ג
אין רעועות האכל
ראיות ליפול האכל
יהו סיא אין מהענין
עליהן. והוא לא א"גנזו
בראות ראיות ליפול.
דקאי אגודא. לאחר
שהיה רעועה. דהא כ"ן
דקמא אגודא היא כברא.
יבין דהוא רעועה הוא
ראות ליפול. קטנתי מכל
החסדים. כלומר תעניתו
דכונתי כסביל נסים. כי
כמקלי וגו'. בהכונתי.
שכבר קראתי לו. ולא
ל' תעניתו. שאני קריתי
לו סם. בימא רעבא.
והדיקא. וכן להו. דא
יברו ומפסדי לא חזו מימי
כערב שבת אחר. ולא
אני לשיבתי. ודימני ולא
יח"י לחו כלום ומפסדי
עריה. ולא חזו לתן מאכל
לשון ב"מא. מילתא דשיבטא הוה גמיר. שהיה יודע שיהיה רעה שורה (על המים). [על הירוק]. ותלי כוונת דמיא. (גמ' [כלין] שנטולין בר את ידוהי. ונכנסין. בר פתא. דהוה פתח לכבא.

נודמן לו אדם אחד שהוא מכווער ביותר. נמסכת דרך ארץ
מפסק הלכות אדם אליהו ולעזוב נמכוין כדי שלא
ירגיל בדבר: לא צריכא דנפלי מחמת גובהיהו. פי' דהוה בריאות
ולא היו ראיות ליפול אלא מחמת גובהו: אמר ליה דאיכא רב

נודמן לו אדם אחד שהיה מכווער ביותר אמר
לו שלום עליך רבי ולא החזיר לו אמר לו
ריקה כמה מכווער אותו האיש שמא כל בני
עירך מכווערין כמותך אמרו לו איני יודע ולא
לך ואמרו לאומן שעשאני כמה מכווער
כלי זה שעשית בין שידע בעצמו שחטא
ירד מן החמור ונשתמח לפניו ואמר לו
נעניתי לך מחול לי אמר לו איני מוחל לך
עד שתלך לאומן שעשאני ואמרו לו כמה
מכווער כלי זה שעשית היה מטייל אחריו עד
שהגיע לעירו יצאו בני עירו לקראתו והיו
אומרים לו שלום עליך רבי רבי מורי מורי
אמר להם למי אתם קורין רבי רבי אמרו לו
לזה ששטייל אחרך אמר להם אם זה רבי
אל ירבו כמותו בישראל אמרו לו מפני מה
אמר להם כך וכך עשה לי אמרו לו אעפ"כ
מחול לי שאדם גדול בתורה הוא אמר להם
בשבילכם הריני מוחל לו ובלבד שלא יהא
רגיל לעשות כן מיד נכנס רבי אלעזר (ב) בן רבי שמעון ודרש לעולם יהא
אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו ולפיכך זכה קנה ליטול הימנה קולמוס
לכתוב כן ספר תורה תפלין ומוזות: וכן עיר שיש בה דבר או מופלת בו:
תנו רבנן מפולת שאמרו בריאות ולא רעועות שאינן ראיות ליפול אלא
הראיות ליפול הי ניהו בריאות הי ניהו שאינן ראיות ליפול הי ניהו רעועות
דנהרא כי הריא אשיתא רעועה דהואי בנהרדעא דלא הוה חליף רב ושמואל
תותה אע"ג דקיימא באתרה תליסר שנין (ג) יומא חד איקלע רב אדא בר
אבהב להתם אמר ליה שמואל לרב ניהו מר נקף אמר ליה לא צריכא
האינדא דאיכא רב אדא בר אבהב בהרן דנפיש זכותיה יא מסתפינא רב
הוא הוה ליה הווא חמרא כההוא ביתא רעיעא ובעי לפנויה עייליה רב
אדא בר אבהב להתם משכ' בשמעתיא עד דפנייה בתר דנפק נפל ביתא
ארגיש רב אדא בר אבהב איכש סבר לה כי הא (ד) דאמר רבי ינאי לעולם
אל יעמוד אדם במקום סכנה ויאמר עושין לי נס שמא אין עושין לו נס ואם תימצא
לומר עושין לו נס מנכין לו מזכותיו אמר רב חנן מאי קרא דכתיב יקטנתי
מכל החסדים ומכל האמת מאי הוה עובדיה דרב אדא בר אבהב כי הא
דאתמר (ה) שאלו תלמידיו (א) את רבי יורא ואמרי לה) לרב אדא בר אבהב
כמה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני
מי שגדול ממני (ו) ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי ד' אמות
בלא תורה ובלא תפלין ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת
עראי ולא ששתי בתקלת חברי ולא קראתי לחברי (ז) בהכונתי ואמרי לה
"בתניכתי אמר ליה רבא לרפרם בר פפא לימא לך מר מהני מילי מעלייתא
דהוה עביד רב הונא אמר ליה בינקותיה לא דכוננא בסיבותיה דבינדא
דכל יומא דעיבא הוה מפקין ליה בגוהרקא דדהבא וסייר לה לכולה מתא
וכל אשיתא דהוות רעיעתא הוה סתר לה "אי אפשר למרה בני לה ואי
לא אפשר בני לה איהו מדרידה וכל פניא דמעלי שבתא הוה משדר שלווא
לשוקא וכל דקא דהוה פייש להו לגינאי וכן ליה ושדי ליה לנהרא וליתביה
לעניים ומנין דסמכא דעתיהו ולא אתו למיזבן ולשדייה לבהמה "קסבר מאכל
הוה [א] ליה מילתא דאסתא הוי מלי כווא (ח) דמיא ותלי ליה כפיפא דביתא ואמר
כל דבעי ליתי ולישקול ואיכא דאמרי מילתא דשיבטא הוה גמיר והוה מנח כווא
דמיא ודלי ליה ואמר כל דצריך ליתי וליעול דלא לסתכן כי הוה כרך ריפתא הוה
פתח לבביה ואמר כל מאן דצריך ליתי וליכול אמר רבא כולוהו מצינא מקיימנא

נודמן לו אדם. יש ספרים שכתבו כהן אליהו זכור לעזוב והוא
מתכוון להוכיחו שלא ירגיל בדבר: ה"ג מפולת שאמרו בריאות ולא
רעועות שאינן ראיות ליפול ולא שראיות ליפול הי ניהו בריאות
והי ניהו שאינן ראיות ליפול הי ניהו רעועות ופי ניהו ראיות ליפול
לא לריכא דקיימן אגודא דנהרא.

מפולת שיש שם רוח חזק שמפיל
החומות (ט). מפולת שאמרו מתריעין
עליהן בבריאות קאמרין שהיו
החומות בריאות ואף על פי כן נפולות
מכח נשיבת הרוח אבל אם היו
החומות הנופלות רעועות אין
מתריעין עליהן וכו' שאינן ראיות ליפול:
מתריעין עליהן ולא בריאות ליפול:
לא לריכא. ה"ג דקמתי שאינן רעועות
ולראיות ליפול אלא כגון דקאי אגודא
דנהרא על שפת הנהר שאע"פ שהיא
בריאה לראיה היא ליפול שהמים
מפילין אותה שמקלקלין את הקרקע
ושוחקין את היסוד: כי הריא אשיתא
רעועה כו': כאלפיה. נמקומה. א"ח
על גב דאניה לראיה ליפול דהא קמה
באתרה כולי האי אפילו הכי כיון
דרעועה היא לא הוה חלפי תותה
אלא היה מקיף סביבותיה: מנכין.
מטענין: ה"ג לא הקפדתי כולך
כ"ט (א) ולא הלכתי בלא סוד. כל
שעתא הוה גריס: כהכניסו. שמכניס
לו בני אדם (ב) כגון שם לוי: מניכסו.
כמו מניכח אבות נגיטין ע' י' דורות
(ג) וגיטין דף פ"ט. כיוסא דעיבא. יוס
המענין דהוי רוח מנשבת ומסתפי
ללא תפיל חומות: כגוהרקא. מביה
תלייה בעגלה ושירות יושבות כהן:
ס"ו. כדק. תרגום פוקד (שמות לה)
מסעבר. כמו האי שעתא דלא סר
סכינא קמיה חכ"ס: כי הוה ליה
מילסא דאסוסא רמי ליה אכווא דמיא
כו' לא גרסינן: וכן ליה ושדי ליה
כנסר. להכי וכן להו דלי הוה
משמיר מידי לגניין אולא לאינוב
דמכמשא בשבת ומנלא מכשילין לעמיד
לכא דלא מייתי ירקו לטעודת שבת:
דסמכא דעפייסו. ענקמין עניס
לאותו ירק ואומרים אין אלו לריעין
לקנות ושמא לא ישמיר שם כלום
ואין להן מה לאכול בשבת: אין
מאיליין אופן לכהמה. משוס כיוי
אוכלין (ט) ומחו כבועט ענוסה
שהשפיע הקצ"ה בעולם. אי נמי משוס
דחקה חורה על ממונן של ישראלים:
וזרק לנשר והולכין למקום אחר
ומולין אותם בני אדם ואוכלין
אותן כך שמעתי: מילסא דשיבטא.
מנהג שדים שמזיקין למי שאכל ואינו
נוטל ידיו. דשיבטא כהן דגרסין
נמסכת יומא (דף ע"ו): אמר אביי
משוס שיבטא. והוה תלי ליה להווא
כווא דמיא כי היכי דלימסו דייחו
מינה: בר מסא. חוץ מוה דכל
מאן דעבי הוה עייל ואכל:
משוס

תורה אור השלם

1. קטנתי מכל החסדים
ומכל האמת אשר עשית
את עבדך כי במקלי
עברתי את הדרך הזה
ועתה יהייתי לשני
מזנות: כראיתא לב יא

הגהות הב"ח

(א) נ"ב רב"ב שמעון:
(ב) שם דקיימא לאפניה
מליסר ענין ולא שפלה
יומא חד מ"י מ"י מר גרמיק
ח"ל: (א) שם כפני מ'
שגדלו חתני בהכונה ולא
הכונתו: (ד) שם כיו מלי
סחא מביה ומלי ליה:
(ה) ר"י ר"ה ה"ג מפולת
ס' דנהרא ס"ד ולח"כ
ה"ג מפולת וכו' החומות
ה"ג ומ"י מפולת
שאמרו כ' עליהן ס"ד
ומ"י דבריאות כ' עליהן
ה"ג ומ"י וכו' וכו' וכו'
ל"ח כ' בית הפ"ד ומ"י
ולא הלכתי כו': (א) ר"ה
נכנינו כ' בני אדם
לנגזא כנון: (ה) ר"ה אן
מחלין כ' כיוי אוכלין
דריחוי טעטע: (ט) ח"כ
ר"ה ח"ל כ' אמר רבא
דהאי כ' א"ח: (ו) ר"ה
נכנינו כ' שמנין אוחי
בני אדם לנגזא כנון שם
לוי נכנינו כ' כינאו
בשם משפחתו דיש
משפחה שמכנין בני
אדם לכל המשפחה
וקורין בהכונתם כ' לוי
כמו שם חמיכה:

הגהות הגר"א

[א] נ"ב כ' הוה ליה. רשום
ק' על מלת ליה:
נודמן לו אדם אחד שהוא מכווער ביותר. נמסכת דרך ארץ
מפסק הלכות אדם אליהו ולעזוב נמכוין כדי שלא
ירגיל בדבר: לא צריכא דנפלי מחמת גובהיהו. פי' דהוה בריאות
ולא היו ראיות ליפול אלא מחמת גובהו: אמר ליה דאיכא רב

א) נראה מה דרשתי היה גורם לו נמי הסתא לשמא ופי' הוה נמי פירוש על בריאות ולראיות ליפול ולא נכנסין. ג) ר' רבני נכנינו כיו"ד לנפקי ארבע עשרין ערך ערך לנפקי פי' רבני שאין קריתו ימי
ונכנין סכנו סכנו כיו"ד לו שם אלוהי דם כדברי רבני כרך לנכין כן וי"ע. ג) נראה דחבר סוף וי"ל דהוא סוף כיו"ד וי"ל דהוא סוף כיו"ד לנכין כן וי"ל וי"ל.